

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Udvalget om Offentlige Arbejder. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 33:

Forslag til lov om nedlæggelse af amtskommunerne.

Af Jané Oksen (FP) m.fl.
(Fremsat 6/10 88).

Sammen med denne sag foretoges den sidste på dagsordenen opførte sag, nemlig:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 34:

Forslag til lov om nedlæggelse af statsamtene.

Af Jane Oksen (FP) m.fl.
(Fremsat 6/10 88).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Fremskridtspartiet har genfremsat sine forslag fra folketingsåret 1987-88 og fra tidligere folketingssamlinger om nedlæggelse af amtskommunerne og nedlæggelse af statsamtene.

Ved førstebehandling af de samme lovforslag den 7. april 1988 sagde jeg, at den daværende regering ikke kunne gå ind for de to forslag, og det kan den nuværende regering heller ikke.

I bemærkningerne til forslaget om nedlæggelse af amtskommunerne er det nævnt, at Fremskridtspartiet bl.a. ønsker særfor sorgen og gymnasierne ført tilbage til staten. Desuden ønsker Fremskridtspartiet sygehusene placeret under sundhedsministerens overordnede ledelse.

Regeringen er ikke enig i en sådan centralisering. Det, regeringen ønsker, er derimod decentralisering. Regeringen har derfor som led i fornyelsen og afbureaukratiseringen af den offentlige sektor nedsat udvalg, der skal se på opgavefordelingen mellem stat, amter og kommuner. Udvalgene skal fremkomme med forslag om ændringer med henblik på en forenkling og decentralisering af den offentlige forvaltnings opgaver. Regeringen ønsker, at opgaverne varetages så tæt på borgerne som muligt af kommuner, selvstændige institutioner og virksomheder i offentlig eller privat regi. Udvalgene har til opgave at stille forslag, som hindrer overadministration og dobbeltarbejde.

En endelig stillingtagen til, hvor opgaverne skal ligge, må rimeligvis afvente, at udvalgene har afsluttet deres arbejde, hvilket vil ske inden for en forholdsvis begrænset tidshorisont.

Til sidst skal jeg om dette lovforslag kun pege på, at det i bemærkningerne er angivet, at ca. 20 pct. af amtskommunernes samlede udgifter går til administration. Dette er helt forkert, idet tallet er ca. 6 pct.

Som nævnt kan regeringen heller ikke gå ind for forslaget om nedlæggelse af statsamtene pr. 1. januar 1990. De opgaver, statsamtene varetager, skal stadig varetages. Spørgsmålet er derfor, hvorledes disse opgaver varetages bedst muligt. Det er min opfattelse nu som tidligere, at ingen hidtil har kunnet påpege bedre og billigere måder at løse statsamternes opgaver på.

Som jeg imidlertid også sagde ved førstebehandling af de to lovforslag i marts måned, foregår der til stadighed overvejelser om, hvor og hvordan de offentlige opgaver bedst løses. Statsamternes rolle vil blive overvejet i de to udvalg, jeg omtalte før, som skal se på opgavefordelingen, herunder en afbureaukratisering af den offentlige sektor.

På den baggrund kan regeringen ikke gå ind for lovforslaget.

Graversen (S):

Indenrigsministeren skal have mange tak for så klar en melding, for der har unægtelig været en hel del forplumring omkring de spørgsmål her.

Fremskridtspartiets to lovforslag giver mig anledning til endnu en gang at beklage de urimelige vilkår, det kommunale nærdemokrati har haft under de borgerlige regeringer. Det har

[Graversen]

givet grund til megen usikkerhed, manglende helhedsplanlægning og også nogle hovsaløsninger ude i kommunerne.

Baggrunden for dette har i de sidste seks år været regeringens i første omgang økonomiske rammer, diktater og straffeforanstaltninger og dernæst den usikkerhed, der er opstået bl.a. ved, at selve statsministeren rejser tvivl om amternes eksistensberettigelse.

Derfor endnu en gang tak for den klare melding, og så behøver vi nok ikke at trække tiden så meget ud med hensyn til disse forslag. Jeg ved, at man ude i kommuner og amter higer efter og trygler om at få en helt klar melding herovrefra, og det er så den, der forhåbentlig kommer herfra i dag.

Flemming Jensen (KF):

Selvfølger har vi heller ikke i Det Konservative Folkeparti noget imod at debattere amternes placering i det samlede billede. Vi er i hvert fald enige med forslagsstillerne, hvis tanken bagved er, at primærkommunerne skal styrkes, at de skal løse så mange opgaver som muligt af dem, der nu engang er fællesskabets.

Baggrunden for det må foruden den økonomiske side af sagen være, at opgaverne løses så tæt på borgerne som muligt. Det har vi sagt nogle gange før, når forslaget her er dukket op, men jeg vil godt understrege, at man altid skal sikre sig, at det på én gang bliver en økonomisk fordel og medfører styrket decentralisering.

Hvad angår det første, har man i lovforslag nr. L 33 påpeget, at amternes udgifter er steget, måske endog for meget, men man gør sig ikke den ulemghed at nævne, at langt de fleste af de opgaver, amterne har, jo alligevel skal løses, og det gøres vel ikke gratis.

Hvis jeg ser bort fra, at Fremskridtspartiet ønsker enhver form for støtte til foreninger, fritidsundervisning og kulturliv fjernet, så nævnes der faktisk ikke andre opgaver, man direkte føler at man vil have væk.

Selvfølger er vi da enige i, at den offentlige opgavefordeling både kan og bør forenkles, og naturligvis kan det ikke ske, medmindre vi også ser på amtskommunernes rolle. Men det er nu engang ikke det samme som bare at fjerne dem. Vi tror på, at der – som ministeren har været inde på det – må ske en revision af opgavefordelingen, også mellem amter og primærkommuner. Vi vil meget gerne vurdere, i hvor stort et

omfang amterne efter en sådan revision kan fungere på anden måde, f.eks. på entreprenørbasis. Så kan vi måske endog nå frem til kun at have to skatteudskrivende niveauer, men det har jeg ikke lovet hermed.

Det skulle gerne fremgå af det, jeg har sagt nu, at Det Konservative Folkeparti ikke finder, at der her og nu er basis for nedlæggelse af amterne, men måske for en slankekur, der medfører den større styrke til primærkommunerne, jeg har nævnt. Det er vel i øvrigt en slankekur, der ikke specielt skal gælde amterne, men skal gælde den offentlige forvaltning i det hele taget.

Efter den opskrift, som Fremskridtspartiet har vist, styrker man ikke den decentrale udvikling, snarere tværtimod.

Det er klart, at heller ikke i den offentlige forvaltning må noget være permanent; der skal ske en modernisering og en rationalisering, men det har indenrigsministeren jo allerede påpeget er på vej.

Må jeg endelig blot sige et par ord om lovforslag nr. L 34. Det er jo også en gammel bekendt, hvor man også sprogligt har bekendt sig til en fortid, som jeg i øvrigt troede man havde forladt, med bemærkninger om »amtmandenes fjerprydede fagforening«. Men o.k., der var engang, da den slags bemærkninger kunne virke chokerende på nogle; nu virker de, i hvert fald på mig, nærmest som pjat.

Men bortset herfra har forslaget den uomtvistelige fordel, at man ikke bruger så megen tid til at fortælle om, hvordan statsamternes opgaver fremover skal løses, for løses skal de vel.

Vi har ikke i Det Konservative Folkeparti den opfattelse, at når noget fungerer godt, er det ensbetydende med, at det må fjernes. Hvis noget fungerer rimeligt økonomisk, rationelt og så tæt ved befolkningen som muligt, bør det bestå – ikke altid uændret, men man skal ikke revolutionere for revolutionens skyld.

Agerschou (SF):

Det er svært at tage Fremskridtspartiet alvorligt, når partiet ikke gider lave hjemmearbejdet i forbindelse med de forslag, man fremsætter.

Bemærkningerne til disse to lovforslag er både usammenhængende og på visse punkter i uoverensstemmelse med Fremskridtspartiets politik, som den fremføres ved andre lejligheder. Man har for det første i Fremskridtspartiet

[Agerschou]

ikke nogen klar forestilling om, hvad de amtskommunale opgaver egentlig drejer sig om, og man har heller ikke noget videre kendskab til Fremskridtspartiets egen politik.

Lad mig nævne nogle eksempler på det totale kaos, der præger forslagenes bemærkninger.

I forslaget til lov om nedlæggelse af amtskommunerne står der f.eks., at sygehuse skal være selvstyrende under sundhedsministerens overordnede ledelse. Hvordan har Fremskridtspartiet tænkt sig at det skal foregå?

Der står også, at der ikke skal kræves kaution ved indlæggelse på et andet sygehus end det, man hører til. Betyder det, at man overhovedet ikke skal tilhøre noget sygehusområde? Og hvem skal så i givet fald betale?

Der står senere, at erfaringer har vist, at udlægningen af særforsorgen til amtskommunerne var en fejltilstand. Jeg vil gerne have oplyst af Fremskridtspartiet, hvilke erfaringer det er.

Der står senere, at Fremskridtspartiet ønsker at føre særforsorgen tilbage til staten. Samtidig fremgår det af Fremskridtspartiets ændringsforslag til finanslovsforslaget, at man vil reducere Socialstyrelsen. Hvordan hænger det sammen?

Der står i forslagens bemærkninger, at henvisning til plejefamilier, døgninstitutioner, bofællesskaber og andre foranstaltninger ved anbringelse af børn skal være en kommunal opgave. Jamen det er det også i dag, bortset fra at det skal foregå i samarbejde med amtskommunen. Hvis det udelukkende skal være en kommunal opgave, vil jeg gerne høre Fremskridtspartiets mening om, hvem der så skal have ansvaret for, at der overhovedet er døgninstitutioner. Det melder Fremskridtspartiets historie nemlig ikke noget om.

Der står videre, at vejene skal overtages af Vejdirektoratet i samarbejde med Planstyrelsen. Ifølge Fremskridtspartiets ændringsforslag til finanslovsforslaget skal Planstyrelsen helt afskaffes og Vejdirektoratet reduceres. Hvordan hænger det sammen?

Senere i bemærkningerne står der, at Planstyrelsen og Vejdirektoratet også skal tage sig af miljøforanstaltninger. Det gør de ikke i dag. Hvorfor skal de efter Fremskridtspartiets mening rodes ind i det?

Der står senere, at amtskommunerne har foretaget planlægning af sektorplaner med én om

dagen. Er det korrekt, vil jeg gerne spørge Fremskridtspartiet om.

Der står, at 20 pct. af de amtskommunale udgifter går til administration. Er det korrekt, vil jeg gerne spørge Fremskridtspartiet om.

Til slut vil jeg gerne sige, at der er en lang række opgaver, som nu ligger i amtskommunerne, og hvis placering, hvis amtskommunerne bliver nedlagt, Fremskridtspartiet overhovedet ikke har taget stilling til.

Alt i alt er det en utrolig rodet forestilling, Fremskridtspartiet belemrer Folketinget med. I SF er vi klar til en diskussion om opgavefordelingen mellem stat, amter og kommuner, men denne venstrehåndsstiløvelse, der er udført med lukkede øjne foran en skrivemaskine, kan ikke danne udgangspunkt for noget som helst.

Heller ikke i bemærkningerne til forslaget om nedlæggelse af statsamterne er der nogen anvisninger på, hvor Fremskridtspartiet vil placere de opgaver, statsamterne har i dag.

SF er klar til en diskussion om statsamternes fremtidige rolle, også om, hvorvidt de overhovedet skal have en, men ikke på grundlag af Fremskridtspartiets forslag. Det kan nemlig ikke lade sig gøre.

Mejdahl (V):

Jeg skal ikke på dette fremskredne tidspunkt bruge mange ord på de to forslag. Vi havde jo begge forslag til debat her i Tinget den 7. april i år, og jeg vil derfor henvise til det, jeg på Venstres vegne sagde dengang.

Jeg vil dog godt fremføre ét principielt synspunkt vedrørende spørgsmålet om amterne.

I Venstre synes vi, det ville være mere frugtbart at slå fast, at den kommunale og amtskommunale struktur, vi fik ved kommunalreformen i 1970, foreløbig ligger fast, end at diskutere nedlæggelse. Det, det handler om, er at få disse enheder til at fungere så godt som muligt, så vi udnytter ressourcerne optimalt.

Vi vil derimod gerne se på opgavefordelingen – et arbejde, der for øvrigt er i fuld gang – idet vi mener, at kommunerne skal løse de fleste mulige opgaver, og at centraladministrationen må give slip på alt det, der kan løses i kommuner og amtskommuner. Det er jo det, man har forsømt at gøre nok ved.

Med hensyn til statsamterne vil vi ikke ændre på forholdene dér, før vi ser en måde, som deres opgaver kan løses bedre på, og den ser vi ikke endnu.

[Mejdahl]

Venstre må afvise Fremskridtspartiets to lovforslag.

Jeg skal også på Det Radikale Venstres vegne afvise forslagene med henvisning til, hvad Det Radikale Venstres ordfører sagde den 7. april i år.

Lis Noer Holmberg (CD):

CD er bestemt ikke uenigt i meget af det, der ligger i Fremskridtspartiets forslag her, men da der på nuværende tidspunkt nok ikke kan samles et flertal for nedlæggelse af amterne, er det mere realistisk at påpege nogle af de ting, der især rammer de borgere, der lider under det ineffektive sundhedssystem, at gøre opmærksom på, at overlægerne skal fungere som læger og ikke som administratorer, og at der må ændres ved hele den opbygning af forskellige faggrupper, der findes på hospitalerne, så der kan findes en mere fleksibel arbejdsgang på tværs af faggrænser.

Det må være sådan, at hospitalerne er til for patienterne og bestemt ikke af hensyn til 27 forskellige faggrupper. Desuden må der lukkes op, således at patienter kan blive behandlet uden for deres eget amt, hvis der findes et hospital, der har bedre plads og måske også bedre mulighed for at udføre netop den operation, der kan være tale om.

Sygehusene må bruges optimalt. Vi kan simpelt hen ikke byde vore syge medborgere, at de gennem lang tid skal stå på en venteliste, hvis der er ledig sygehuskapacitet, og det ved vi jo der er.

Det er klart, at hele dette område har været med til at gøre amterne særdeles upopulære, og hvis ikke de finder ud af at løse disse problemer, må sundhedsministeren træde til.

Jeg er også enig vedrørende mange af de andre områder som f.eks. vejsektoren og miljøområdet. Der er utrolig mange ting, der overlapper hinanden, og hvor der virkelig er tale om dobbeltadministration, hvilket man oplever, når man også sidder i en kommunalbestyrelse.

Men som sagt tror vi, at der skal spises brød dag. Man nedlægger ikke amterne fra den ene dag til den anden.

Vi ved, at De Konservative er positive; det har i hvert fald statsminister Poul Schlüter givet udtryk for. Anderledes er det nok med Venstre, der taler meget om decentralisering, men Venstre vil jo også gerne have en sund økonomi, og

det er i høj grad et spørgsmål, om der ligger en sund økonomi i den struktur, vi har i dag.

Jeg mener bestemt, at tiden er inde til, at der må arbejdes hen imod en ny kommunalreform. Jeg kan forstå, at indenrigsministeren har indledt et udvalgsarbejde med henblik på at finde ud af, hvor meget dobbeltadministration der finder sted mellem stat, amter og kommuner, og dets resultat ser CD hen til. Det kan jo være, at det for alvor vil sætte gang i debatten om amternes berettigelse.

Jane Oksen (FP):

Jeg kan jo ikke starte med at takke for tilslutningen – desværre. Jeg føler mig selvfølgelig forpligtet til at svare på de spørgsmål, der er rejst, men det er ikke sikkert, at min taletid strækker til at besvare alle SF's spørgsmål, så dem kan vi nok tage en diskussion om senere.

Fra ministerens side blev der sagt, at dette ikke var decentralisering, da vi ville lægge flere ting over til staten. Jeg mener, at både regeringen og ministeren selv har sagt, at tingene skal løses dér, hvor de løses bedst, og der er jo ikke nogen, der siger, at der ikke er opgaver, der løses bedre hos staten. Jeg er meget enig i, at vi skal have så meget som muligt ud til kommunerne, for der er opgaver – det vil jeg komme nærmere ind på i min ordførertale – som jeg ikke mener at staten løser godt nok.

Så kritiserede ministeren også, at vi havde skrevet 20 pct. til administration. Det forholder sig jo sådan, at regeringen selv har været ude med et tal, der hedder 20 pct., til administration af de samlede offentlige udgifter, men man går altså ud fra, at amterne har lavere administrationsomkostninger end andre. Stat og kommuner må altså ligge over 20 pct., hvis amterne kun bruger 6 pct. til administration; men det vil jeg da gerne have nærmere belyst.

Det er faktisk sådan, at 60 mia. kr. går til offentlig administration ifølge oplysninger, Finansministeriet selv har været ude med, så dér har jeg det altså fra.

Socialdemokratiet havde ikke meget at sige. Det var en klart negativ melding, så det vil jeg springe hurtigt hen over.

De Konservative var trods alt lidt positive og ville gerne være med til en slankekur for amterne. Det vil vi også gerne, hvis vi ikke kan nå længere end som så. Vi går selvfølgelig med til ethvert lille skridt i den rigtige retning.

[Jane Oksen]

Man sagde også, at vi ikke havde sat kroner og øre på. Det ville være en totalt umulig opgave for os at udmønte dette her i kroner og øre, men der må helt klart ligge besparelser i, at man får en instans mindre, det siger sig selv.

Så kritiserede man også lidt vores »fjerprydede« udtalelse. Den betragter jeg nu nærmest som humoristisk, så det er ikke noget, man i den grad skal tage alvorligt, men jeg synes stadig væk, det er lidt komisk at opretholde amtmandsbegrebet.

Man siger, at tingene ikke skal flyttes, hvis det går godt, men forenkling kan jo også ske, selv om det går godt; fordi det går godt ét sted, kunne det måske også gå godt et andet sted, og dette handler om at forenkle.

SF havde en utrolig masse kritik, men jeg savnede en helt klar melding om det primære spørgsmål: om man gik ind for at opretholde amterne eller ej.

Så sagde man også, at vi ikke havde gjort os nogen som helst klar forestilling om, hvordan de enkelte opgaver skulle løses. Det ville blive en meget, meget tyk rapport, hvis vi skulle gå grundigt ind i, hvordan de enkelte opgaver skulle løses. Det mener jeg også er det, vi har hele embedsmandsapparatet til at hjælpe med bagefter.

Vi må tage den overordnede beslutning: Ønsker vi amterne eller ej? Så vil der selvfølgelig blive en lang, lang udvalgsbehandling, for dette handler jo om en helt ny kommunalreform, og det er helt klart, at der vil være en masse områder, man skulle se på. Vi har da heller ikke i Fremskridtspartiets lagt os 100 pct. fast på, hvordan alle småområder skal styres; det er noget, man kan tage op i en saglig debat.

Det lød også, som om SF var utilfreds med, at staten skulle overtage så meget. Det er muligt, at vi ikke har nævnt Planstyrelsen, men den går vi selvfølgelig ind for skal nedlægges.

Med hensyn til vejene har der jo allerede været et udvalg i gang, og det er nævnt, at det ikke er nogen god idé, at vejene behandles tre forskellige steder: i stat, i amter og i kommuner, og at amterne kunne udgå her. Det mener jeg da også er en styrkelse af ideen om at få opgaver væk fra amterne.

Spørgsmålet om de 20 pct. til administration har jeg svaret på.

Så var der også noget om særforsorgen osv. Jeg mener ikke, at særforsorgen fungerer, som

den skal. Vi ønsker tværtimod de mennesker, som er under særforsorgen, væk fra de amtslige institutioner og ud i nærmiljøet. Selvfølgelig skal der opretholdes nogle institutioner, men der er intet i vejen for, at de enkelt kommuner, hvori institutionerne ligger, kan stå for dem, og så kan man jo gøre sådan, som regeringen har været inde på på masser af andre områder – og det mener jeg kan gælde alle områder – nemlig betale et bestemt beløb for klienterne. Også på gymnasieområdet kan kommunerne betale et bestemt beløb for hver elev og så ellers lade Undervisningsministeriet have det overordnede ansvar.

Sygehusene kan fungere på samme måde. De skal være selvstyrende og opretholdes ved en kommunal betaling for hver enkelt patient. Men det kommer jeg nærmere ind på.

Ordføreren for Venstre siger nogenlunde det samme som ministeren, Det Radikale Venstre afviser, men CD havde da nogle positive udtalelser, og de ville også godt se på en anderledes struktur.

Dette her er jo heller ikke noget, Fremskridtspartiet mener kan gennemføres fra den ene dag til den anden. Ifølge lovforslaget er datoen sat til 1. januar 1990, og så er der da over et år til at arbejde med tingene. Men der skal nok gå en del år og foretages en forfærdelig masse undersøgelser, før man finder ud af, at lige meget hvordan vi vender og drejer tingene, må to instanser være billigere end tre.

Den forenkling og afbureaukratisering, som regeringen lægger op til, burde, i hvert fald efter Fremskridtspartiets mening, omhandle en nedlæggelse af amtskommunerne og statsamterne, og det havde været dejligt, hvis ministeren ligesom sidste år med Hovedstadsrådet kunne sige: Vi kommer med et forslag næste år, når vi har udarbejdet tilstrækkelig mange forslag til, hvordan opgaverne kan løses. Men det sker næppe.

Fremskridtspartiet vil imidlertid fortsat komme med forslag om nedlæggelse af amterne. Det er en mærkesag for os, og vi tror også på – med alle de udtalelser og al den debat, der har været det sidste år – at den tid kommer, hvor de bliver nedlagt.

Danmark er et lille land, og 275 kommuner er faktisk ret meget. De kan nok klare at tage sig af styringen med lidt hjælp fra staten, hvis vi så ellers her i Folketinget sørger for at komme med nogle enkle og letforståelige love.

[Jane Oksen]

Alle partier har jo faktisk været ude med udtalelser om nedlæggelse af amterne, og at man så alligevel opretholder dem, kunne måske smage lidt af, at mange partier har gode politiske poster som amtsborgmestre osv., som man gerne vil opretholde. Selv landets statsminister har været ude med udtalelser om at nedlægge amterne.

Der må i hvert fald være store beløb at spare. Der er ansat ca. 120.000 mennesker i landets amter, og selv om det ikke er til at sætte tal på, hvor mange af dem der kan undværes, vil der være tale om en hel del. Jeg vil skyde på, at mindst 20.000 kunne undværes. Men det kræver selvfølgelig, at man samtidig er villig til at forenkle sagsbehandlingen og nedlægge en række forskellige instanser. Dobbeltadministration fører i hvert fald ikke til noget godt.

I øjeblikket er der et embedsmandsudvalg, der arbejder med decentralisering og afbureaukratisering af den offentlige sektor, og i dagspressen er det allerede nævnt, at dette udvalg finder det uhensigtsmæssigt, at stat, amter og kommuner har ansvar for forskellige dele af vejnettet, sådan som jeg var inde på det før. Jeg synes, det er en glimrende idé, at man lader kommuner og stat overtage det.

Amtsankenævnene har udvalget også overvejet at nedlægge, og det ville også være dejligt med nogle færre klageinstanser. Kommunerne, som vi jo snakker så meget om at vi skal være gode ved, er i hvert fald meget utilfredse med amtsankenævnene, fordi de gang på gang får omgjort deres sociale afgørelser, og der er altså ingen grund til, at vi har så omfattende et ankesystem.

Amtsligningsrådene foreslår udvalget også helt nedlagt. Vi er meget enige i mange af udvalgets udtalelser, men vil selvfølgelig gerne gå nogle skridt videre.

Ved at nedlægge amterne kunne vi også få et lavere skatteniveau – det var Det Konservative Folkeparti også inde på – og det kan da kun være positivt.

Med oprettelsen af et sundhedsministerium må det også være helt naturligt, at sygehuse og sygesikring styres herfra. Der trænges i allerhøjeste grad til en overordnet planlægning; det ville styrke de små sygehuse og reducere ventelisterne. Vi så jo for nylig ved vores forespørgsel om de små sygehuse, at sundhedsministeren fralagde sig ansvaret og sagde, at amterne be-

stemmer. Det kunne jo så løses ved at nedlægge amterne og give Sundhedsministeriet større kompetence.

Et helt frit sygehusvalg kunne også blive en selvfølge, når amterne nedlægges og vi fik ophævet de stive amtsgrænser, som er til meget besvær i dag. Vi har jo heldigvis stadig 100 pct. skattefinansiering på dette område, og så synes vi også, det må være rimeligt, at folk selv bestemmer, hvor de vil indlægges. Nogle færre store specialsygehuse til de komplicerede behandlinger og så de små sygehuse til det mere almindelige ude i lokalmiljøet ville være en god løsning.

Når jeg gør så meget ud af sygehusvæsenet, er det, fordi det er amtets største område. Det er vistnok over 50 pct. af amternes budgetter, som bruges på sygehusene, og hvis staten overtager dem, er der faktisk slet ingen grund til at opretholde amterne. Det har lederen af Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut, Palle Mikkelsen, også udtalt. Og hvis så også sygesikringen fjernes, er der på budgettet kun 22 pct. tilbage.

Amtskommunernes Revaliderings- og Pensionsnævn har regeringen jo allerede aftalt med Kommunernes Landsforening skal flyttes til kommunerne.

Indenrigsministeren har tidligere udtalt, at hvis alle opgaver kan flyttes til kommunerne, nedlægger amterne sig selv, men at han endnu ikke har fået forelagt et kvalificeret bud på, hvor sygehusvæsenet kan placeres.

Mener ministeren dermed, at det er hovedproblemet? Det er det nok også, da det er det største område, men jeg troede egentlig også, at ministeren ifølge sine tidligere udtalelser i dagspressen gik ind for et frit sygehusvalg, og det er amtsgrænserne en hindring for i dag.

Når regeringen har den holdning, at mest muligt skal løses i kommunerne, forstår jeg slet ikke, hvad vi skal med amterne.

Ministeren har også sagt, at de små kommuner er billigst i drift, og at utilfredsheden er størst, hvor man har flest udgifter. Jeg siger nærmest dette for at præcisere, at vi selvfølgelig ikke påtænker at lave om på kommunerne, men vi kan jo ikke tale kommunalreform uden at tage stilling til, hvad der skal ske med kommunerne, hvis vi nedlægger amterne. Der er jo partier, der har en idé om, at vi skal have større kommuner.

[Jane Oksen]

Der skulle allerede nu være kommet noget ud om det tredje Lotzudvalgs arbejde, og ifølge de oplysninger, Jyllands-Posten kommer med, skulle regeringen have pålagt udvalget at støbe argumenter for en afvikling af det sociale område i amtsregi og overføre hele ansvaret for og den fulde finansiering af området til kommunerne.

Det lyder faktisk, som om regeringen er enig i, at det sociale område skal væk fra amterne. Jeg vil gerne bede ministeren bekræfte, om den udtalelse, Jyllands-Posten her refererer, er rigtig.

Det lyder også godt, når dette tredje Lotzudvalg skulle have sagt, at man gerne vil have fjernet det delte ansvar, når det gælder anbringelse af børn uden for hjemmet; men at lade kommunerne betale og så lade amterne være en slags entreprenør tror jeg er en dårlig idé. Så er det bedre at nedlægge amterne og så – som jeg sagde før – lade de forskellige institutioner blive overtaget af de kommuner, hvori de ligger, og så kunne man fastsætte en takst, så kommunerne kan købe sig ind. På den måde bliver der også bedre konkurrence, og vi får de bedste og de billigste institutioner.

Jeg skal ikke sige så forfærdelig meget om statsamterne. Dommerkontorerne kan tage sig af det stigende antal skilsmisser, og indenrigsministeren, der i dag står over Tilsynsrådet, kan tage sig af de klager, der kommer fra forskellige kommuner. Der er altså ingen grund til at opretholde et tilsynsråd i amterne.

Jeg vil da gerne spørge, om ikke ministeren også vil bede et udvalg om at se på statsamternes opgaver. Så vidt jeg ved, er der ikke lavet nogen tilbundsående undersøgelse af statsamterne siden 1975, og derfor synes jeg, det kunne være på tide at se lidt nærmere på deres opgaver. Kan vi ikke nedlægge selve amterne, var det trods alt en begyndelse, hvis statsamterne blev nedlagt.

Amterne interesserer faktisk heller ikke befolkningen. Når man stemmer til amtsrådene, er det nok kun, fordi man alligevel skal op at stemme på en kommunalpolitiker. Amterne erkender det i hvert tilfælde selv. De pumper millioner ud til reklamer for at gøre opmærksom på sig selv. Det burde ikke være nødvendigt for en offentlig institution at bruge skatteborgernes penge til at reklamere for sin egen opretholdelse.

Ministeren har fokuseret meget på, hvem der gør tingene bedst. Det sagde han også ved behandlingen af vores forslag sidste år. Jeg har ikke set nogen beviser for, at amterne gør tingene bedre end andre, men min sunde fornuft siger mig, at to niveauer – stat og kommuner – må være administrativt og økonomisk bedst. Skal vi vente 10 år endnu, før andre partier vil erkende det?

(Kort bemærkning).

Flemming Jensen (KF):

Det er blot for at rense min samvittighed. Jeg forstod på fru Jane Oksen, at hun mente, at en af årsagerne til, at man, skal vi sige holdt hånden over amterne, var de amtsborgmestre, man var i besiddelse af. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det ikke er årsagen til vores indstilling.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Nu er flyveren fløjet, så derfor en kort bemærkning til fru Jane Oksen.

Fru Jane Oksen antydede, at bl.a. Venstre kæmper for amterne, fordi vi har så mange amtsrådspolitikere. Venstre er stort og stærkt i amter og kommuner, og det er vi glade ved. Venstre har vel ca. 40 gange så mange amtsrådsmedlemmer som Fremskridtspartiet, men det er altså ikke årsagen til vores holdning. Den er inspireret af hensynet til det lokale selvstyre. Det er det fundamentale i Venstres synspunkt. Konsekvensen af Fremskridtspartiets forslag er, at der på vitale områder vil ske en centralisering, og den er vi imod.

(Kort bemærkning).

Graversen (S):

Fru Jane Oksen nævner særforborgens udlægning, og netop den er jo et godt eksempel på, at amterne har klareret en opgave godt, langt bedre, end den blev klareret før. Det kan altså godt betale sig at have lidt tillid til de kommunale instanser.

Og så vil jeg sige sådan mere generelt, at Fremskridtspartiet med sit forslag groft nedvurderer det arbejde, der foregår ude i amterne. Man prøver også at bilde folk ind, at der kan spares en masse ved at nedlægge amterne, men sagen er jo – hvis man har lidt kendskab til det –

[Graversen]

at arbejdet skal gøres, og det er rigtigt, så vidt jeg husker, at det i snit er noget med 60 pct. af amternes udgifter, der går til sygehusområdet. Jeg kunne godt tænke mig at spørge fru Jane Oksen, om hun virkelig tror, at sygehusvæsenet bliver billigere af, at staten overtager det.

Agerschou (SF):

Det var en tynd kop mælk, fru Jane Oksen serverede.

Jeg lagde mærke til, at hun startede med at sige, at der muligvis ikke var tid til at besvare alle SF's spørgsmål. Nu synes jeg heller ikke, at fru Jane Oksen gjorde sig den ulejlighed at forsøge. På et tidspunkt virkede det nærmest, som om fru Jane Oksen fortvivlet ventede på gongongen, så hun kunne komme ned fra talerstolen.

Jeg synes egentlig, at når vi nu i SF har gjort os den ulejlighed at studere Fremskridtspartiets forslag og dets bemærkninger omhyggeligt og forberede os og tænke over det, hvorved vi har fået konstateret, at dels er det usammenhængende, dels er det i uoverensstemmelse med Fremskridtspartiets egen politik, og vi så på baggrund af dette studium interesseret stiller nogle spørgsmål til opklaring, synes jeg, at det mindste, man kan gøre, er at forsøge at bringe SF ud af den vildrede, vi befinder os i angående Fremskridtspartiets politik.

Jeg kan stadig væk ikke forstå, at Fremskridtspartiet her siger, at særforsorgen skal tilbage til staten, samtidig med at man i forbindelse med finansloven foreslår, at Socialstyrelsen skal reduceres.

Jeg kan stadig væk ikke forstå, at Fremskridtspartiet her foreslår, at Planstyrelsen skal have en opgave i forbindelse med de amtslige veje, når man samtidig i forbindelse med finansloven foreslår, at Planstyrelsen helt skal forsvinde. Det synes jeg da egentlig er nogle ret saglige spørgsmål at stille, men vi har altså ikke fået noget svar på dem.

Jeg kan også konstatere, at Fremskridtspartiet ikke rigtig er klar over, hvad der egentlig foregår rundt omkring i amtskommunerne og i kommunerne. Når fru Jane Oksen f.eks. siger, at kommunerne godt kan tage sig af en del af særforsorgens opgaver, er det rent faktisk en udvikling, der er sket. Masser af de mennesker, der i gamle dage – og det er før 1980 – boede på vores store centralinstitutioner, fungerer rent

faktisk i dag i bofællesskaber rundt omkring i kommunerne.

Det er et par af de spørgsmål, som jeg mener at fru Jane Oksen burde besvare. Der kunne stilles adskillig flere, og jeg vil gentage, hvad jeg sagde i mit første indlæg: at jeg synes, det er lidt deprimerende, at man kan fremsætte et forslag uden at have klare forestillinger om, hvad det egentlig er, man mener.

Jane Oksen (FP):

Først lige det med amtsborgmestrene. Jeg er udmærket klar over, hvem der har flest amtsborgmestrene. Det har Venstre. Og jeg har stadig væk en mistanke om, at det er en af grundene til, at man holder så fast på amterne. Det er jo dejligt at have politisk indflydelse, og det har man jo i amterne på den måde.

Men jeg synes på en måde slet ikke, at det ligner Venstre at gå imod nedlæggelse af et overflødigt offentligt organ. Jeg har egentlig altid betragtet Venstre som det parti, der næst efter Fremskridtspartiet gik stærkest ind for offentlige besparelser.

Socialdemokratiet var vist lidt inde på, at man ikke rigtig vidste noget, og at hvis man vidste, hvad der foregik derude i amterne, ville man se anderledes på det.

Jeg kan da til orientering oplyse, at jeg selv har siddet i en kommunalbestyrelse i 8 år, og at jeg har oplevet de besværligheder, der har været, når tingene skulle til amtet og man skulle vente på afgørelser osv. Det er da også en af grundene til, at jeg betragter det som et overflødigt organ. De fleste kommunalbestyrelser er slet ikke begejstrede for amterne.

Om staten kunne gøre det billigere, hvis den skulle overtage sygehusene? Ja, det tror jeg faktisk, for der ville blive en bedre overordnet planlægning. Der er ingen grund til, at alle sygehuse skal have et dyrt specialapparat; der kunne laves nogle virkelig gode specialafdelinger. Det ville i hvert fald gøre det billigere for landet som helhed, at ventelisterne blev afskaffet, at folk ikke skulle vente. Nogle sygehuse har lange ventelister, og andre har det ikke, og så kunne man flytte rundt med patienterne, så de ikke skal have sygedagpenge, bistandshjælp osv. Der er altså besparelser i det på mange måder.

Så blev der også sagt fra SF, at man stadig væk ikke kan forstå, at vi vil have særforsorgen

[Jane Oksen]

over til staten. Der var den jo tidligere, og man mener, at det går så pragtfuldt nu, hvor den ikke er der mere. Jeg tror, det hænger lidt sammen med, at amterne har en tilbøjelighed til på mange områder at hæge om deres institutioner. De vil nemlig af med de mennesker, de har dér, for de skal for alt i verden opretholde så mange institutioner som muligt. Jeg synes også, vi har set tilfælde med anbringelse af børn, hvor det har været forfærdelig svært at få børnene hjem, når de først var anbragt. Vi skal ikke have flere institutioner end højest nødvendigt, og vores primære målsætning er at få særforsorgspatienter så tæt på nærmiljøet som muligt, hvor de efter vores mening får det bedre. Jeg ved godt, at kommunerne gør meget i øjeblikket, og det synes jeg er udmærket, men når kommunerne gør et udmærket arbejde, er der ikke grund til, at amterne også blander sig.

Så vil jeg stadig væk gerne efterlyse et svar fra indenrigsministeren om det tredje Lotzudvalgs arbejde. Det er måske en stor, dyb hemmelighed, hvad der foregår i det udvalg, men jeg synes, det er meget væsentligt at få at vide, om det er korrekt, at regeringen har pålagt udvalget at støbe argumenter for afvikling af det sociale område i amtsregi. Det synes jeg det er meget væsentligt at få at vide, for det må vise regeringens holdning til, om den ønsker det sociale område afviklet fra amtsregi, for jeg synes, formuleringen lyder lidt mystisk: at man pålægger udvalget at støbe argumenter. Det plejer at være regeringens stil at bede om en undersøgelse, der viser, om det kan lade sig gøre osv. Dette synes jeg lægger op til, at der i regeringen allerede er truffet beslutninger om opgaver, der skal ud af amterne. Det kan være, at der i regeringen er truffet langt videre beslutninger, som jeg er uvidende om, men som måske, når det kommer til stykket, har til formål, at amterne skal afvikles totalt. Jeg tror ikke, at en statsminister kommer med den slags, uden at der er noget hold i det. Det ville da også være dejligt, hvis regeringen på et senere tidspunkt kom med et forslag, for det må jo for alt i verden ikke være Fremskridtspartiet, der kommer med det. Det kan vi så glæde os til, og det vil vi selvfølgelig støtte.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Nu giver jeg op. Jeg har stillet nogle helt præ-

cise spørgsmål til fru Jane Oksen i et forsøg på at opklare, hvad Fremskridtspartiets politik på området egentlig er. Jeg har påpeget, at nogle af de ting, man foreslår i dette forslag, er i uoverensstemmelse med det, man foreslår i forbindelse med finansloven. Jeg har intet svar fået, og det sidste indlæg fra fru Jane Oksen gjorde forvirring total.

I forbindelse med særforsorgen argumenterer fru Jane Oksen nu for, at det skal være en kommunal opgave. Hvad står der i forslagets bemærkninger? »Vi ønsker derfor hurtigst muligt at føre særforsorgen tilbage til staten.« Det vil sige, at fru Jane Oksen i løbet af debatten har ændret Fremskridtspartiets politik på området, og så er det altså svært at debattere. Det er svært for os andre at bruge tid på at forberede os, når Fremskridtspartiet ikke kender eller ved noget om sin egen politik.

(Kort bemærkning).

Jane Oksen (FP):

Jeg ved snart ikke, om jeg gider blive ved med at svare SF. Jeg synes, jeg har svaret på spørgsmålene. Vi ønsker, at kommunerne tager sig af så meget som muligt på ethvert område, men der er områder, der er så store og vigtige, at det er meget vigtigt med en samlet planlægning. Jeg kan bare nævne de psykiatriske hospitaler, som der har været rejst stor kritik af, og hvortil man i sin tid førte penge ud til amterne, men de blev bare ikke brugt til det, de skulle bruges til. Jeg tror faktisk, de psykiatriske sygehuse havde haft det bedre, hvis staten havde taget sig af det og vi herinde havde taget et større ansvar for, at der blev givet de midler, der skulle gives. De er i en sørgelig forfatning, og det er nok et område, vi godt kunne se lidt nærmere på.

Når jeg har sagt, at kommunerne skal tage sig af det så meget som overhovedet muligt, er der altså nogen, der skal have det overordnede ansvar, og det er så staten. Derfor kan man godt sige, at det skal ind under staten, og så alligevel mene, at kommunerne selvfølgelig skal gøre så meget, som de kan selv. De skal have meget vide beføjelser, og det er vi så med til her i Folketinget at sørge for at de får via lovgivningen. Jeg synes ikke, jeg kan svare tydeligere på det, end jeg har gjort.

(Kort bemærkning).

Pia Dahl (FP):

Jeg vil godt supplere fru Jane Oksen og sige til hr. Agerschou, at jeg har på fornemmelsen, at der kan skrives tykke bøger om det, hr. Agerschou ikke forstår. Han indleder altid med: Jeg kan ikke forstå, at sådan og sådan og sådan og sådan og sådan . . . , og så vil jeg bruge en af hr. Agerschous egne krigsmetoder og sige til hr. Agerschou: Hvad med at læse vores forslag, hr. Agerschou?

Så skal jeg i øvrigt også sige til SF, at vi ikke under nogen omstændigheder skal stå til ansvar for eller aflægge regnskab til hr. Agerschou om, hvad vores politik er. Vores politik på dette område har vi nedfældet i vores lovforslag, og det må hr. Agerschou acceptere.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Så fik Fremskridtspartiet en ny bokser i ringen. Så er der to. Det bliver højst interessant, specielt hvis det lykkes at gøre de to uenige.

Fru Pia Dahl siger, at der kunne skrives tykke bøger om det, jeg ikke forstår. Det kan der helt sikkert. Jeg tror ikke, at fru Pia Dahl er i stand til at skrive de pågældende bøger, men det er i virkeligheden heller ikke det, det handler om. Det eneste, jeg har læst, er Fremskridtspartiets lovforslag, og så har jeg læst Fremskridtspartiets forslag i forbindelse med finansloven. Det, jeg så konstaterer, fru Pia Dahl, er, at der står noget forskelligt i lovforslagets bemærkninger i forhold til jeres finanslovforslag, og i al uskyldighed og i næsten ulidelig naivitet forsøger jeg bare at få opklaret, hvad Fremskridtspartiets politik er. Er det det, der står i jeres finanslovforslag, eller er det det, der står i lovforslagets bemærkninger?

Fru Jane Oksen siger, at nu gider hun næsten ikke blive ved med at besvare SF's spørgsmål – det synes jeg var en noget mystisk udtalelse, al den stund fru Jane Oksen ikke har gjort sig den ulejlighed at forsøge at besvare SF's spørgsmål.

Der står flere og mange uafklarede spørgsmål tilbage. Jeg vil bare gøre et enkelt nyt forsøg og spørge fru Jane Oksen: Nu kan jeg forstå, at særforsorgen skal overdrages til kommunerne – det er nogen andet end det, der står i lovforslaget – men at det overordnede ansvar skal ligge hos staten. Hvordan hænger det sam-

men med, at Fremskridtspartiet foreslår Socialstyrelsen reduceret i sit forslag til finanslov? Der må være nogen, der skal have det overordnede ansvar. Hvem er så det, hvis det ikke er Socialstyrelsen? Det er åbenbart ikke Socialstyrelsen efter jeres finanslovforslag. Hvem er det så?

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Fru Jane Oksen har gentagne gange spurgt til Lotzudvalgets arbejde. Samtidig har fru Jane Oksen sagt, at det var svært at forstå, at Venstre blot var afvisende. Jeg vil godt svare, at både Venstre og regeringen ønsker at arbejde seriøst. Derfor foregår arbejdet om opgavefordelingen mellem stat, amt og kommune ud fra indhold og ikke ud fra skal. Hvem der gør hvad bedst, er afgørende for, hvilke funktioner der skal løses af stat, amt og kommune.

Når der så her spørges, hvad indenrigsministeren mener om statsamterne, kan jeg svare, at statsamternes arbejdsområde vurderes på lige fod med alle andre statsområder i Det Statslige Udvalg og efterfølgende kommer til politisk debat.

Hvad har Lotzudvalget fået pålagt? Det har fået pålagt at vurdere, hvem der løser opgaverne bedst, amter, kommuner eller borgere. Det har ikke fået pålagt at finde specielle løsninger, men det har fået pålagt at komme med en betænkning ved udgangen af februar 1989, og på det tidspunkt vil vi politisk tage stilling til udvalgets forslag. Indtil da arbejder udvalget i den frie luft med den visionære tankegang om, hvordan man kan fremsætte de bedste forslag, og indtil da må fru Jane Oksen afvente den politiske debat.

(Kort bemærkning).

Jane Oksen (FP):

Jeg takker for ministerens svar. Det er da klart, at man ikke kan fortælle, hvilke resultater udvalget er nået frem til, før det er kommet lidt længere i arbejdet og har fundet nogle ordentlige løsninger. Ministeren har nok set den rapport, som skulle være stemplet »fortroligt«, men jeg har i hvert fald fået ministerens svar: at det ikke er korrekt, hvad der står i avisen. Udvalget har ikke fået pålagt at støbe argumenter for, at man kan afvikle det sociale område i amtsregi, så det er jeg i hvert fald tilfreds med at høre. Det havde da egentlig passet mig bedre,

[Jane Oksen]

hvis det havde forholdt sig sådan, at man havde taget det udgangspunkt, at det sociale område skulle afvikles i amtsregi, men det er altså desværre ikke tilfældet.

Jeg vil ikke gå ind i nærmere debat med hr. Agerschou, men der var noget med Socialstyrelsen. Jeg har forstået det sådan, at Socialstyrelsen er en af de styrelser, som regeringen påtænker at nedlægge, og hvis den skal nedlægges, skal opgaverne et andet sted hen, og det må så nødvendigvis blive til Socialministeriet. Men tiden er fremskreden, så jeg synes ikke, vi skal tage den debat nu, men jeg synes, det er ting, vi kan diskutere under udvalgsarbejdet, og dér vil jeg meget gerne have en lang række spørgsmål. For jeg mener, det er så vigtigt, at vi får belyst dette område rigtigt, og der må kunne stilles masser af spørgsmål til hele dette komplekse område. Vi vil gå seriøst ind i et udvalgsarbejde. Det håber vi også de andre partier vil gøre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af Folketinget *Ellemann-Jensen (V)* har meddelt mig, at han på grund af udsendelse i offentligt hverv ikke regelmæssigt vil kunne give møde i Tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 29. november samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 29. november 1988 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående Folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 16.17
